

Δ Ε Λ Τ Ι Ο   Τ Υ Π Ο Υ

Διάλεξη Hugo Hinsley: Η Θεσσαλονίκη μπορεί να επανεφεύρει τον εαυτό της εν μέσω κρίσης

Τη δημιουργία ενός **συνεργατικού σχήματος** στη Θεσσαλονίκη, το οποίο θα αναλάβει να μελετήσει και να συζητήσει τα επιτυχημένα αναπτυξιακά μοντέλα άλλων πόλεων παρόμοιας κλίμακας, όπως για παράδειγμα το **Μπιλμπάο**, προτείνει ο γνωστός Βρετανός αρχιτέκτονας **Χιούγκο Χίνσλεϊ (Hugo Hinsley)**, διευθυντής του προγράμματος «Housing & Urbanism» της φημισμένης αρχιτεκτονικής σχολής AA («Architectural Association School of Architecture») του Λονδίνου.

Στο σχήμα αυτό μπορούν να συμμετάσχουν φορείς όπως το ΤΕΕ, τα πανεπιστήμια της πόλης, εκπρόσωποι της εθνικής και τοπικής πολιτικής, επενδυτές, φορείς και πολίτες, σύμφωνα πάντα με τον κ.Χίνσλεϊ, ο οποίος χθες το βράδυ έδωσε διάλεξη στη Θεσσαλονίκη, στο πλαίσιο των παράλληλων εκδηλώσεων της έκθεσης «**Θεσσαλονίκη 100+. Αρχιτεκτονική και πόλη. Εκμοντερνισμοί και Προσαρμογές**», η οποία συνεχίζεται μέχρι τις 31 Ιανουαρίου, στο κτήριο Μ2 του Μεγάρου Μουσικής.

«Αυτό που είναι απαραίτητο είναι να ξεκινήσει ένας διάλογος, ώστε οι αποφάσεις για τις πόλεις να μη λαμβάνονται απλά σε κάποιο πολιτικό γραφείο», είπε χαρακτηριστικά ο κ.Χίνσλεϊ και πρόσθεσε ότι ακόμη και τα μοντέλα άλλων πόλεων που μοιάζουν ιδανικά για τη Θεσσαλονίκη πρέπει να επαναπροσδιορίζονται, με βάση τις τοπικές ανάγκες. **«Το πιο επικίνδυνο είναι ν' αντιγράψεις αυτούσιο το μοντέλο μιας άλλης πόλης»**, σημείωσε και πρόσθεσε ότι στη διάρκεια της ιστορίας του τελευταίου αιώνα, **η Θεσσαλονίκη έχει επανεφεύρει τον εαυτό της πολλές φορές κι αυτό είναι εφικτό ξανά στην τρέχουσα συγκυρία της κρίσης, αρκεί να ληφθούν οι σωστές αποφάσεις**. «Η Θεσσαλονίκη άλλωστε, αποτελεί πολύ καλό παράδειγμα για την εξαιρετική ικανότητα των πόλεων να συνέρχονται από μεγάλες καταστροφές και να δημιουργούνται ξανά», συμπλήρωσε.

Το σχετικά μικρό μέγεθος της Θεσσαλονίκης δεν πρέπει να την αποθαρρύνει

Κατά τον ίδιο, οι πόλεις γενικότερα πρέπει να επικεντρώσουν τον σχεδιασμό τους στην οικονομία της γνώσης και, σε αυτό το σκηνικό, το σχετικά μικρό μέγεθος της Θεσσαλονίκης δεν πρέπει να την αποθαρρύνει. **«Μια πόλη όπως η Θεσσαλονίκη δεν πρέπει να μπει στη λογική να πιστέψει ότι επειδή έχει σχετικά μικρό μέγεθος δεν μπορεί να εμπλακεί στην οικονομία της γνώσης. Αυτό δεν έχει να κάνει ούτε με τον πληθυσμό, ούτε με το τοπικό ΑΕΠ μιας πόλης, αλλά με τη διαμόρφωση του κατάλληλου πλαισίου, τη λήψη των σωστών αποφάσεων και την όσο το δυνατόν μεγαλύτερη συνεργασία μεταξύ των φορέων»**, πρόσθεσε.

Στη διάρκεια της διάλεξής του, την οποία διοργάνωσαν το ΤΕΕ/ΤΚΜ και το Τμήμα Αρχιτεκτόνων του ΑΠΘ, ο κ.Χίνσλεϊ προειδοποίησε, πάντως, ότι όταν μιλάμε για «έξυπνες» πόλεις και πόλεις βασισμένες στην οικονομία της γνώσης, δεν πρέπει να περιορίζουμε τα χαρακτηριστικά τους στο τεχνολογικό επίπεδο.

Δεν είναι το hardware που κάνει μια πόλη «έξυπνη»

«Δεν είναι το software και το hardware που κάνουν τις έξυπνες πόλεις, χρειάζονται πολλά παραπάνω. Όταν αντιμετωπίζεις έτσι μια πόλη, της βάζεις μια ταμπέλα περιορισμένων δυνατοτήτων, γιατί η τεχνολογία από μόνη της δεν θα κάνει μια πόλη ανθεκτική, πχ, στις κρίσεις. Ο όρος "έξυπνη πόλη" αφορά εξίσου την υποστήριξη των συνθηκών, των σχέσεων και των χώρων που ενθαρρύνουν τη συνεργασία, την ανταλλαγή ιδεών και τον πειραματισμό, αφορά τον αστικό ιστό, αυτό δηλαδή που ενθαρρύνει τους πολίτες να παράγουν κάτι διαφορετικό», υπογράμμισε.

Ποιοι είναι οι **παράγοντες-κλειδιά** για την επιτυχία του αναπτυξιακού μοντέλου μιας πόλης; «Να μαθαίνεις από άλλες πόλεις. Να υπάρχει αποτελεσματική λήψη αποφάσεων και διακυβέρνηση. Οι δημόσιοι και ιδιωτικοί φορείς να κάνουν αυτοκριτική, να έχουν ορθή κρίση και να προσαρμόζονται στις εξελίξεις. Να υποστηρίζεται μια σειρά θεσμικών οργάνων, που θα

δουλεύουν μαζί και θ' ανταλλάσσουν ιδέες για το κοινό συμφέρον. Να υπάρχει χωρική ευφυΐα/νοημοσύνη με έναν ανθεκτικό αστικό ιστό», υπογράμμισε ο κ.Χίνσλεϊ.

ΟΙ ΤΕΣΣΕΡΙΣ ΤΥΠΟΙ ΑΛΛΑΓΩΝ ΣΤΙΣ ΠΟΛΕΙΣ

Όπως είπε, εν μέσω των ραγδαίων αλλαγών, που βιώνει η Ευρώπη και ευρύτερα ο κόσμος (οικονομικές και δημογραφικές αλλαγές, αλλαγές στον τρόπο λειτουργίας του κράτους, κλιματική αλλαγή, κινητικότητα κτλ), **οι πόλεις αλλάζουν στη βάση τεσσάρων διαφορετικών μοντέλων.**

Το πρώτο είναι η **προγραμματισμένη εκ νέου ανάπτυξη μιας περιοχής («Planned Area Redevelopment»)**. Το μοντέλο αυτό έχει να επιδείξει τόσο θετικές, όσο και μάλλον προβληματικές εφαρμογές. Στις πρώτες ανήκουν –σε γενικές γραμμές- η **Βαρκελώνη, με το γνωστό πρόγραμμα «22@» και το project «HafenCity»** στο Αμβούργο, ενώ στις δεύτερες το **«Zuidas» στο Άμστερνταμ και το «King's Cross»** στο Λονδίνο.

Βαρκελώνη και HafenCity

Στη Βαρκελώνη, αν και τα χρήματα έλειπαν και η γη ανήκε σε ιδιώτες, η τοπική Αρχή Αστικού Σχεδιασμού κατόρθωσε –μέσα από μια σειρά απλών, αλλά δελεαστικών κινήτρων (πχ, αύξηση του συντελεστή δόμησης για ιδιοκτήτες ακινήτων που δέχονταν να στεγάσουν στο κτήριό τους τουλάχιστον μία δραστηριότητα εντάσεως γνώσης)- να κινητοποιήσει σημαντικά ιδιωτικά κεφάλαια. Έτσι, **προσήλκυσε 3.500 νέες επιχειρήσεις και καταστήματα, που δημιούργησαν 90.000 θέσεις εργασίας.** Το πρόγραμμα δεν ήταν μεν απολύτως επιτυχές –η επιτυχία του συχνά κάμφθηκε, μεταξύ άλλων, από τον εσωτερικό ανταγωνισμό από τους υπόλοιπους 33 δήμους και από τοπικές αντιδράσεις- αλλά είναι ενδεικτικό της συνολικής δυναμικής της παρέμβασης. Ακόμη πιο πετυχημένο ήταν το πρόγραμμα στη **HafenCity** στο Αμβούργο, που στηρίχθηκε σε μια **οραματική, μακροπρόθεσμη στρατηγική, ικανή να αναπροσαρμόζεται κάθε φορά που αλλάζουν οι συνθήκες**, γεγονός που έφερε πολλούς επενδυτές στην περιοχή.

Άμστερνταμ και King's Cross

Αντίθετα, μάλλον προβληματικές εφαρμογές ήταν αυτές στο **Zuidas** στο Άμστερνταμ, όπου **το project δημιουργίας μιας «πόλης» γραφείων σε έκταση 270 εκταρίων αποδείχτηκε υπερβολικά φιλόδοξο για τις σημερινές συνθήκες της κρίσης**, με αποτέλεσμα πολλές από τις δημιουργηθείσες υποδομές να παραμένουν στα αζήτητα και να δημιουργηθούν στρεβλώσεις στην αγορά κτηρίων γραφείων της ολλανδικής πόλης. Εξάλλου, **με καθυστέρηση 25 ετών ξεκίνησε αντίστοιχο project στο «King's Cross» του Λονδίνου, όπου το βασικό αγκάθι ήταν η ύπαρξη ούτε μίας, ούτε δύο, αλλά 32 αρχών με το ίδιο αντικείμενο** σε μία πόλη...

Το δεύτερο από τα τέσσερα μοντέλα είναι αυτό των μικρότερων παρεμβάσεων, για συγκεκριμένες αλλαγές, που βρήκε μια χαρακτηριστική εφαρμογή με τα **«Paris Hotels Industriels»** στο Παρίσι, επιτρέποντας σε μικρές καινοτόμες επιχειρήσεις που είχαν «διωχθεί» από το κέντρο της πόλης, λόγω έλλειψης χώρων, να επιστρέψουν σε αυτό.

Το τρίτο μοντέλο είναι αυτό της αυξητικής αλλαγής (“incremental change”), που έχει μια αντιπροσωπευτική εφαρμογή στο **Spitalfields** της Βρετανίας, όπου –μεταξύ άλλων- **στο κτήριο μιας παλιάς ζυθοποιίας (Truman) στεγάζονται σήμερα 250 καινοτόμες επιχειρήσεις**, αλλά και εστιατόρια και καφέ, που έχουν δώσει νέα πνοή στην περιοχή.

Αλλάζοντας τις πόλεις ...αυθόρμητα!

Το τέταρτο –και ίσως πιο ενδιαφέρον- μοντέλο, είναι κατά τον κ.Χίνσλεϊ αυτό των ...αυθόρμητων αλλαγών. Αλλαγών δηλαδή που ουδείς έχει σχεδιάσει ή έστω προβλέψει, οι οποίες όμως λειτουργούν άψογα υπέρ της πόλης, υπό την προϋπόθεση ότι οι εμπνευστές τους δεν θα ...ενοχληθούν. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αυτού του μοντέλου είναι το **Hackney Wick** στο Λονδίνο, το **NSDM** στο Άμστερνταμ και η περιοχή που ονομάστηκε **«Silicon Roundabout»**, επίσης στη βρετανική πρωτεύουσα. Στο Hackney Wick, κοντά στο site των Ολυμπιακών του Λονδίνου, **οι εγκαταστάσεις παλιών –και κενών- εργοστασίων «κατελήφθησαν» έναντι πολύ χαμηλού ενοικίου από καλλιτέχνες, μικροεπιχειρηματίες και δίκτυα (clusters) καινοτόμων επιχειρήσεων.** Μεταξύ άλλων, ο επισκέπτης της περιοχής μπορεί να δει ακόμη και δύο υπερυψωμένα βαγόνια τρένου, έργο δύο νεαρών αρχιτεκτόνων, τα οποία στεγάζουν γραφεία! Στην αποβάθρα NSDM στο Άμστερνταμ, οι αδρανείς εγκαταστάσεις μιας μονάδας συγκόλλησης λαμαρινών πλοίων μετατράπηκαν επίσης ...αυθόρμητα σε χώρους για επιχειρήσεις και εστιατόρια, διαθέσιμους με χαμηλό νοίκι, αλλά

και μια τεράστια πίστα skating. «Στα επόμενα 10-15 χρόνια η περιοχή προορίζεται να σχεδιαστεί ξανά, αλλά ακόμη και το όφελος από την προσωρινή χρήση είναι αρκετό», σημείωσε ο κ.Χίνσλεϊ.

Το ίδιο συνέβη και στην περιοχή του Λονδίνου, όπου δημιουργήθηκε το **αυθόρμητο cluster καινοτόμων επιχειρήσεων**, που αργότερα βαφτίστηκε Silicon Roundabout. **Οι μικρές επιχειρήσεις άρχισαν να καταφθάνουν η μία μετά την άλλη στην περιοχή χάρη στα πολύ χαμηλά νοίκια, με αποτέλεσμα ο αριθμός τους να εκτιναχθεί από μόλις 200 νεοφυείς (start-ups) εταιρείες το 2010, σε 3.500 σήμερα**, προερχόμενες κυρίως από τους κλάδους των τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών και των Media. Στην περιοχή απασχολούνται 48.000 εργαζόμενοι.

Όπως εξήγησε ο κ.Χίνσλεϊ, **οι αυθόρμητες αυτές αλλαγές λαμβάνουν συνήθως χώρα σε προσωρινά «ανενεργές» περιοχές. Οι ιδιοκτήτες των ακινήτων, συνήθως μακροπρόθεσμοι επενδυτές, που δεν γνωρίζουν ακόμη ποιος είναι ο σχεδιασμός π.χ., της κεντρικής κυβέρνησης για την ανάπτυξη/ανάπλαση της περιοχής όπου εδρεύουν τα κτήριά τους, προθυμοποιούνται για το μεσοδιάστημα να τα νοικιάσουν έναντι πολύ χαμηλού αντιτίμου, προκειμένου αυτά να μην είναι εντελώς ανενεργά και ασυντήρητα.** Έτσι, δημιουργούνται οι ροές των επιχειρήσεων προς τα εκεί, με αποτέλεσμα την αναβάθμιση της περιοχής, την αύξηση της απασχόλησης και την τόνωση της τοπικής οικονομίας.

Σε αυτή την περίπτωση, όμως, **οι παρεμβάσεις των κυβερνήσεων μπορεί να καταστρέψουν τα πάντα.** Για παράδειγμα, όταν η συγκεκριμένη περιοχή άρχισε να αποκτά έντονα τεχνολογικό χαρακτήρα, η βρετανική κυβέρνηση αποφάσισε να διαθέσει ένα σεβαστό ποσό για τη μετατροπή ενός ολυμπιακού ακινήτου σε χώρο στέγασης καινοτόμων πολυεθνικών, όπως η **Google** ή η **Cisco**, με την επωνυμία «**i-city**». Όπως χαρακτηριστικά είπε ο κ.Χίνσλεϊ, **όταν φέρνεις εταιρείες αυτού του μεγέθους εκεί, είναι μοιραίο να «ρουφήξουν» όλο το ανθρώπινο κεφάλαιο από τις μικρές καινοτόμες επιχειρήσεις, που έκαναν την περιοχή αυτό που είναι...**

Χαιρετισμό στην εκδήλωση απηύθυνε ο πρόεδρος του ΤΕΕ/ΤΚΜ, **Τάσος Κονακλίδης**, ο οποίος επισήμανε ότι οι πόλεις πρέπει πλέον να είναι ανταγωνιστικές και δελεαστικές ώστε να προσελκύουν και επενδυτικά κεφάλαια, ενώ το μέλλον τους πρέπει να σχεδιάζεται από «ανοιχτά» μυαλά, γιατί σε κάθε περίπτωση **«η ποιότητα και η ασφάλεια της καθημερινότητάς μας δεν είναι διαπραγματεύσιμη».**

Κατά τους χαιρετισμούς τους, ο πρόεδρος του Τμήματος Αρχιτεκτονικής του ΑΠΘ, **Γιώργος Παπακώστας** και ο καθηγητής του ίδιου Τμήματος και επιμελητής της έκθεσης «Θεσσαλονίκη 100+», **Νίκος Καλόγηρου**, εξήραν το έργο του κ.Χίνσλεϊ, υπενθυμίζοντας ότι αυτός αποτελεί – μεταξύ άλλων- μέλος της Επιτροπής Έρευνας του ευρωπαϊκού προγράμματος αρχιτεκτονικών διαγωνισμών **Europa**, ενώ πρόσφατη έρευνά του περιλαμβάνει τον σχεδιασμό και προγραμματισμό στο Λονδίνο, ιδίως στις περιοχές **East End και Docklands**.

Υπενθυμίζεται ότι την έκθεση «Θεσσαλονίκη 100 συν», οι παράλληλες εκδηλώσεις της οποίας συνεχίζονται καθ'όλη τη διάρκεια του Ιανουαρίου, διοργανώνουν οι εξής φορείς: το ΤΕΕ/ΤΚΜ, το Τμήμα Αρχιτεκτόνων Πολυτεχνικής Σχολής ΑΠΘ και το Διαπανεπιστημιακό Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Μουσειολογίας, σε συνεργασία με τον Οργανισμό Μεγάρου Μουσικής Θεσσαλονίκης.

Από το Γραφείο Τύπου του ΤΕΕ/ΤΚΜ

Τα Δελτία Τύπου του ΤΕΕ/ΤΚΜ καταχωρούνται στην ιστοσελίδα του Τμήματος, www.tkm.tee.gr, στο link , Οργάνωση Υπηρεσιών/Γραφείο Τύπου